

Pihurik Judit (Szegedi Tudományegyetem)

Hadifogoly-elbeszélések a Szovjetunióból

Az előadás szovjet hadifogságra való visszaemlékezések vizsgálatának eredményeit összegzi. A szerzők szinte egyöntetűen traumaként, váratlanul bekövetkező sorscsapásként élték meg a hadifogoly-létet, ám ez nem egyszerű kérdés, mert egy katona számára – bár nyilvánvalóan nemkívánatos alternatíva – nem váratlan fordulat a fogságba esés. Az általánosítást kerülve számításba kell venni azt is, hogy lehetnek szerzők, akik tettesek és áldozatok is voltak egy személyben. 1945 után a korábbihoz képest ellentétes előjelű, de szintén mesterségesen konstruált Szovjetunió-kép vált kötelezővé, s ez meghatározta a II. világháborúra és a hadifogságra való emlékezést is, lehetetlenné téve a személyes tapasztalatok nyilvánosságra kerülését. A rendszerváltást követően mód nyílt más megközelítésekre, ekkortól viszont a sztálinizmus árnyéka vetült e témákra, ugyancsak akadályozva a reális kép kialakítását. Fentieket, és a memoárok apologetikus, szubjektív látásmódját is figyelembe véve a téma fontos forrásai a visszaemlékezések, melyek alapján megjeleníthető nemcsak a hadifogolysors sokfélesége, hanem arról is képet alkothatunk, hogyan formálódott a fogság emléke a különböző időszakokban.